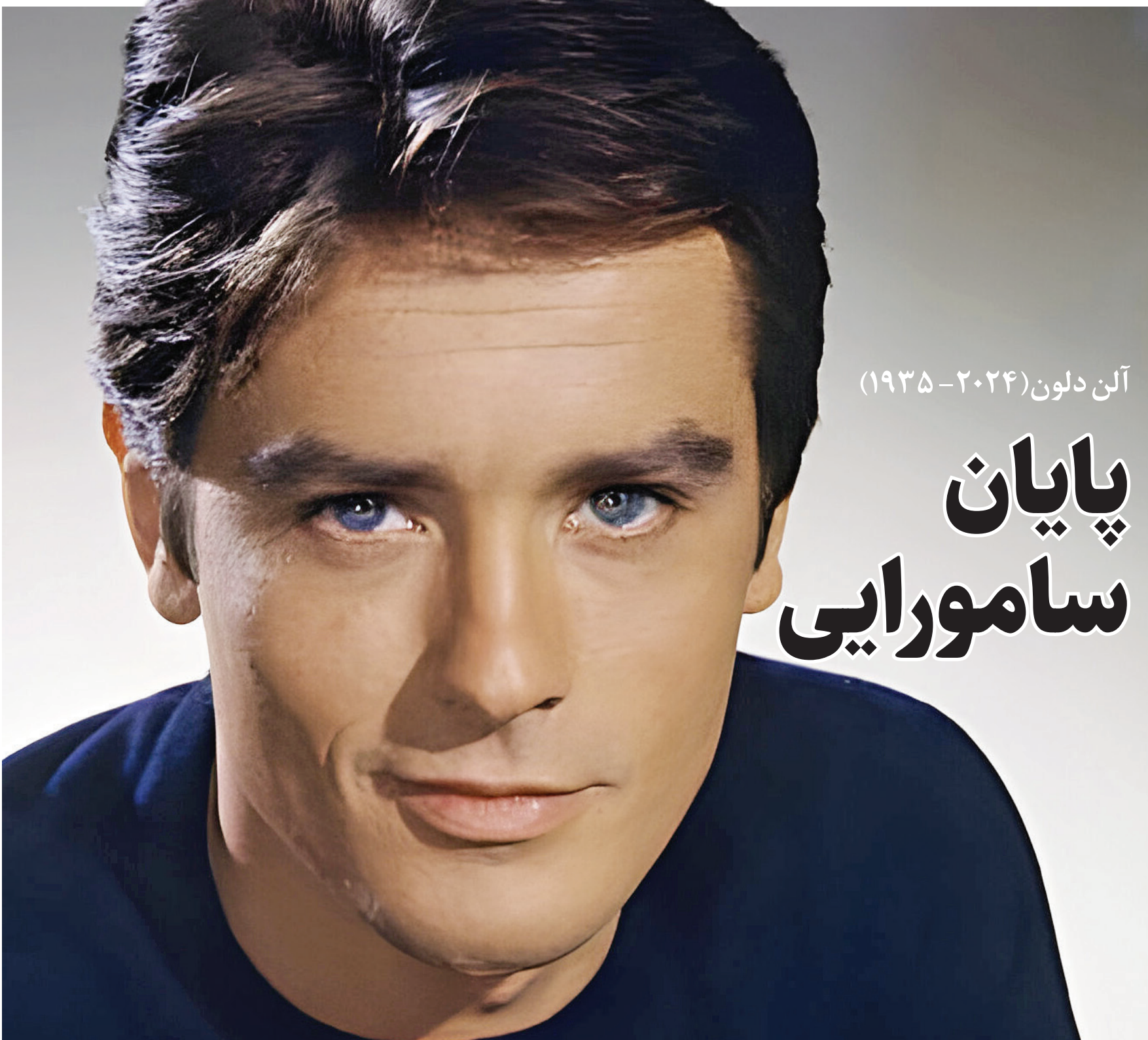

همیشه زنده

آلن دلون (۱۹۳۵-۲۰۲۴) پایان سامورایی

گزارش
ناصر احدی
روزنامه‌نگار

”

۱۹۳۵

آلن دلون در ۸ نوامبر سال ۱۹۳۵ در خانواده‌ای متوسط در حومه جنوبی پاریس به دنیا آمد. ۴ ساله بود که والدینش از هم جدا شدند و به فرزندخواندگی پذیرفته شد. در دوران اخراج شد. ۱۷ ساله بود که برای خدمت سربازی در نیروی دریایی فرانسه ثبت نام کرد و در اواخر جنگ هند و چین به سایگون فرستاده شد. به گفته خودش تجربه کوتاه اما سازنده جنگ به او دقت، انضباط و وظیفه‌شناسی را آموخت.

۱۹۶۷

دلون در سال ۱۹۶۷ در فیلم «سامورایی» نقش جف کاستلو، آدمکش منزوی و با اخلاقیات خاص را بازی کرد که یکی از بهترین بازی‌های اوست. در میان بازیگران مرد اروپایی کمتر بازیگری به اندازه آلن دلون برای چندین نسل از سینماورها و فیلم‌بین‌های سراسر دنیا شمایلی اسطوره‌ای و اثرگذار داشت. آلن دلون که دیروز در ۸۸ سالگی درگذشت، ستاره دوران طلایی سینمای فرانسه بود که برای به تصویر کشیدن مردان سرسخت پر پرده سینما به شهرت و رسید. خانواده‌اش در بیانیه‌ای اعلام کردند که دلون در کمال آرامش در خانه‌اش در کنار ۳ فرزند و اعضای خانواده‌اش درگذشت.

۱۹۹۷

دلون در سال ۱۹۹۷ اعلام بازنشستگی کرد؛ هر چند در سال ۲۰۰۸ برگشت و نقش سزار را در فیلم «استریکس در المپیک» بازی کرد. نخل طلای افتخاری کن ۲۰۱۹

شاگرد در دسر ساز

آلن دلون در ۸ نوامبر سال ۱۹۳۵ در خانواده‌ای متوسط در حومه جنوبی پاریس به دنیا آمد. ۴ ساله بود که والدینش از هم جدا شدند و به فرزندخواندگی پذیرفته شد. در دوران اخراج شد. ۱۷ ساله بود که برای خدمت سربازی در نیروی دریایی فرانسه ثبت نام کرد و در اواخر جنگ هند و چین به سایگون فرستاده شد. به گفته خودش تجربه کوتاه اما سازنده جنگ به او دقت، انضباط و وظیفه‌شناسی را آموخت.

ستاره سینمای هنری

دلون بازیگری را از اواخر دهه ۱۹۵۰ شروع کرد و در این دهه در ۵ فیلم ظاهر شد که عموماً در آنها ارائه‌گر تصویری از جوانی لاف‌زن یا دل‌پا بود. اما در سال ۱۹۶۰ با بازی در «زیر آفتاب سوزان» به کارگردانی ژنر کلمان در نقش تام ریپلی به شهرت رسید. ابتدا قرار بود نقش مقابل ریپلی یعنی فیلیپ گرین لیف را بازی کند، اما دلون کارگردان را قانع کرد که به او اعتماد کند و نقش تام ریپلی را به او بسپارد. ز زیبایی چهره دلون بهترین وسیله را در اختیار او می‌گذاشت تا بافاکر نقش شخصیتی دورو و ظاهر ساز باشد. همان سال در «روکو و برادران» به کارگردانی لوکینو ویسکونتی حضور یافت که بازی‌اش با ستایش منتقدان همراه شد. سال ۱۹۶۲، هموطن ویسکونتی، میکئل آنجلو آنتونیونی، دلون را برای بازی در «کسوف» انتخاب کرد. او در این فیلم که به قول مارتین اسکورسیزی «کمتر شبیه یک داستان و بیشتر شبیه یک شعر است»، نقش دلال بورس جوانی را بازی می‌کرد که با زنی آشنا می‌شود، اما در نهایت رابطه آنها به جایی نمی‌رسد. در سال ۱۹۶۳، دلون بار دیگر در یکی از بهترین فیلم‌های

آغاز یک پایان

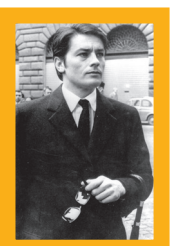
دلون در دهه ۱۹۸۰ کمتر بازی کرد و برای نخستین بار به عنوان کارگردان پشت دوربین فیلم «مبارز» قرار گرفت. دهه ۱۹۹۰ را با بازی در فیلم «موج نو» به کارگردانی ژان لوک گدار آغاز کرد؛ اما این دهه برای او به همین خوش‌بینی ادامه نیافت. بعد از چند فیلم، دلون در سال ۱۹۹۷ اعلام بازنشستگی کرد، هر چند در سال ۲۰۰۸ برگشت و نقش سزار را در فیلم «استریکس در المپیک» بازی کرد. دلون، با آن پوست صاف، چشمان آبی با نگاهی نافذ، صورت قرینه، بینی خوش‌تراش و باریک، موهای لغت‌بدن متناسب، ستاره‌ای بود افسانه‌ای و بی‌مانند که یکی از شمایل‌های جاودانه تاریخ سینماست و خاطره حضورش بر پرده نقره‌ای هرگز از حافظه سینماوستان پاک نخواهد شد.

یاد

یک شمایل یک فیگور

آلن دلون فراتر از یک ستاره سینما و یک شمایل بود؛ شمایل جذابیت مردانه و شیک بودن که وارد زندگی روزمره مردم شده بود؛ از تیپ آلن دلونی تا صدای آلن دلونی که انعکاس دهنده مفهوم مشخصی از شیک و جذاب بودن بود، از جایی آشنا به ستاره‌های محبوب که در همه جای دنیا محبوب بود و در ایران هم شیفتگان بسیار داشت، مرد محبوبی که فیلم‌هایش پرفروش بود و تصویرش روی جلد مجلات جا خوش می‌کرد.

۱۰ به جای یک دوبلور

ظاهراً نخستین دوبلوری که جای آلن دلون صحبت کرده، حسنعلی کوثر بوده که زمان دوبله فیلم‌ها در ایتالیا جای باز یگر جوان و خوش‌سیمای فرانسوی صحبت کرده‌است. جلال مقامی، سعید شرافت، منوچهر زمانی، منصور غزنوی، کاووس دوستدار، میرعلی حسینی، سعید مقدم منش، زرز پطروس و محمود قنبری دیگر دوبلورهای بوده‌اند که جای آلن دلون صحبت کرده‌اند؛ اما این ستاره با صدای خسرو شاهی به یاد آورده می‌شود.

ویسکونتی یعنی «بوز بلنگ» جلوی دوربین رفت. این بار دلون بازی کاملاً متفاوتی با آنچه از او قبلاً در فیلم‌های دیگرش دیده شده بود، ارائه داد.

ناکامی در هالیوود

شهرت دلون از مرزهای فرانسه فراتر رفت و او کوشید شانس خود را در فیلم‌های انگلیسی‌زبان امتحان کند. او به این منظور نقش کوچکی را در فیلم انگلیسی‌زبان «رولز رویس زرد» آنتونی اسکوتی انتخاب کرد. بعد در چند فیلم در کنار ستاره‌هایی مثل دین مارتین و کرک داگلاس بازی کرد که فیلم‌های موفق نبودند و از همین رو حضور او در هالیوود خیلی به درازا نکشید.

همکاری با ملویل

دلون در سال ۱۹۶۷ در فیلم ژان پیر ملویل، «سامورایی»، نقش جف کاستلو، آدمکش منزوی و با اخلاقیات خاص را بازی کرد که یکی از بهترین بازی‌های اوست. جز این فیلم، دلون در ۲ فیلم دیگر ملویل یعنی «دایره سرخ» (۱۹۷۰) و «یک پلیس» (۱۹۷۵) هم بازی کرد که با مرگ ناغافل ملویل در سال ۱۹۷۳ همکاری آنها تداوم نیافت. دلون ملویل را کارگردانی مؤلف می‌دانست و از مرگ او بسیار متأسف شد. شبیه به آثار ملویل حاضر شد، اما ستاره بختش کم‌کم رو به افول گذاشت. هیچ‌کدام از فیلم‌های گنگستری کارنامه او که در همکاری با کارگردانی مثل ژاک دوره یا آرنی ورنوی ساخته شد، راز آمیزی و شاعرانگی ایهام‌آمیز آثار ملویل را نداشت. او در این دهه سعی کرد با تهیه‌کنندگی برخی فیلم‌هایی که خودش در آنها بازی می‌کرد، تسلط بیشتری بر روند تولید فیلم‌هایش داشته باشد.

آلن دلون در ایران

برخلاف آنچه روز گذشته برخی سایت‌ها و خبرگزاری‌ها نوشتند، آلن دلون نه در دهه ۵۰ که سال ۱۳۴۸ به ایران آمده بود. در بهمن ۱۳۴۸ به واسطه برپایی هفته فیلم فرانسه در ایران، آلن دلون به ایران آمد و با تعدادی از هنرمندان نیز ملاقات کرد. نشریات وقت مطالب و عکس‌های زیادی از لحظه ورود آلن دلون منتشر کردند. در ۲۰ روزی که آلن دلون در ایران بود، خیلی‌ها او دیدار کردند ولی خسرو خسروشاهی ملاقاتی با ستاره فرانسوی نداشت.

گزارش

صدای آلن دلون

در ایران چهره آلن دلون با صدای خسرو خسروشاهی در آذهان تداعی می‌شود و اصلاً اصطلاح «دوبله آلن دلونی» خودش یک ژانر است، ولی دوبلورهای دیگری هم در ادوار مختلف جای آلن دلون صحبت کرده‌اند. از منصور غزنوی و سعید شرافت تا محمود قنبری و زرز پطروسی هر کدام یک‌بار جای ستاره فرانسوی صحبت کرده‌اند ولی همه، آلن دلون را با صدای دوبلور تقریباً ثابتش به یاد می‌آورند؛ دوبلوری که صدای شیکش کاملاً متناسب با چهره جذاب آلن دلون بود. به گفته خسروشاهی، او نخستین بار در اوایل دهه ۴۰، در فیلم «رولز رویس زرد» (آنتونی اسکوتی، ۱۹۶۵) در استودیو دماوند به جای آلن دلون صحبت کرده‌است؛ روزگاری که دوبلورهای مختلف جای ستاره جوان فرانسوی حرف می‌زدند و کمی طول کشید تا خسروشاهی دوبلور ثابت دلون شود؛ مثلاً در همان سال‌ها و در نخستین دوبله سینمایی فیلم معروف «سامورایی» (ژان پیر ملویل، ۱۹۶۷)، سعید شرافت نقش جف کاستلو را با بازی آلن دلون دوبله کرده‌است. در فیلم «موجی از اسکاتس» (هانری ورنوی، ۱۹۶۳) منصور غزنوی، صدایش پیشه قدیمی و برادر میتو غزنوی دوبلور، جای آلن دلون صحبت کرد.

۲ از نیمه دوم دهه ۴۰ شمسی، صدای خسرو خسروشاهی چنان با آلن دلون همخوان شد که تا سال‌های پس از انقلاب هیچ دوبلور دیگری جای دلون صحبت نکرد؛ اتفاقی رایج در دوبله فارسی که معمولاً جای ستاره‌ها دوبلوری ثابت صحبت می‌کرد.

جای پل نیومن، چنگیز جلیلودن، جای چارلز برانسون، ایرج ناظریان، جای جان وین، ایرج دوستدار و... از دهه ۴۰ که آلن دلون در ایران محبوب شد، بخشی از این شهرت و محبوبیت با صدای خسروشاهی به دست آمد.

۳ پس از پیروزی انقلاب، مسیر اکران فیلم خارجی در ایران تغییرات گسترده‌ای کرد و پس از چند سال بلاتکلیفی که بیشتر با اکران فیلم‌های قدیمی موجود در انبار پخش‌کننده‌ها و سینماداران گذشت، بنیاد فزاینده‌تری اکران فیلم خارجی شد. اواخر دهه ۶۰ وقتی قرار شد فیلم «اسلحه بزرگ» (دوچو تسای، ۱۹۷۳) در ایران اکران شود، ظاهراً و ایسن طور که محمود قنبری، مدیر دوبلاژ فیلم روایت کرده، برای اینکه مسئولان سینمایی با نمایش فیلمی با بازی آلن دلون مخالفت نکنند، قرار شد دوبلسور ثابت این بازیگر عوض شود. ایرج ناظریان انتخاب اول محمود قنبری برای صحبت به جای آلن دلون بود، اما ناظریان یک شب قبل از شروع کار اعلام می‌کند حاضر نیست جای خسروشاهی را بگیرد. محمود قنبری در روزهای بعد همین پاسخ را از جلال مقامی، حسین معمارزاده و چند دوبلور دیگر دریافت می‌کند. در نهایت و از آنجا که هیچ دوبلوری حاضر نمی‌شود جای خسروشاهی را بگیرد، محمود قنبری به ناچار خودش نقش آلن دلون را دوبله می‌کند. در همان سال‌ها یک‌بار هم زرز پطروسی در فیلم «رام‌گدون» (آلن ژوسوا، ۱۹۷۷) جای آلن دلون صحبت کرد و از دهه ۷۰ دیگر هیچ فیلمی از آلن دلون در ایران دوبله نشد مگر اینکه صدای آشنایش برای ایرانی‌ها، خسرو خسروشاهی جایش صحبت کرده باشد.

۳ اکران فیلم خارجی در ایران تغییرات گسترده‌ای کرد و پس از چند سال بلاتکلیفی که بیشتر با اکران فیلم‌های قدیمی موجود در انبار پخش‌کننده‌ها و سینماداران گذشت، بنیاد فزاینده‌تری اکران فیلم خارجی شد. اواخر دهه ۶۰ وقتی قرار شد فیلم «اسلحه بزرگ» (دوچو تسای، ۱۹۷۳) در ایران اکران شود، ظاهراً و ایسن طور که محمود قنبری، مدیر دوبلاژ فیلم روایت کرده، برای اینکه مسئولان سینمایی با نمایش فیلمی با بازی آلن دلون مخالفت نکنند، قرار شد دوبلسور ثابت این بازیگر عوض شود. ایرج ناظریان انتخاب اول محمود قنبری برای صحبت به جای آلن دلون بود، اما ناظریان یک شب قبل از شروع کار اعلام می‌کند حاضر نیست جای خسروشاهی را بگیرد. محمود قنبری در روزهای بعد همین پاسخ را از جلال مقامی، حسین معمارزاده و چند دوبلور دیگر دریافت می‌کند. در نهایت و از آنجا که هیچ دوبلوری حاضر نمی‌شود جای خسروشاهی را بگیرد، محمود قنبری به ناچار خودش نقش آلن دلون را دوبله می‌کند. در همان سال‌ها یک‌بار هم زرز پطروسی در فیلم «رام‌گدون» (آلن ژوسوا، ۱۹۷۷) جای آلن دلون صحبت کرد و از دهه ۷۰ دیگر هیچ فیلمی از آلن دلون در ایران دوبله نشد مگر اینکه صدای آشنایش برای ایرانی‌ها، خسرو خسروشاهی جایش صحبت کرده باشد.

